

Etnedal kommune
Minst og best

Kommunal planstrategi

2020 - 2024

Vedtatt av kommunestyret
22.10.2020

Innhold

1. Innledning	2
2. Kommunens plan- og styringssystem	2
2.1. Kommuneplanens samfunnsdel	3
2.2. Kommuneplanens arealdel.....	3
2.3. Andre planer.....	3
2.4. Budsjett og økonomiplan	3
3. Overordnede føringer og rammer	4
3.1. Nasjonale føringer	4
3.2. Strategi for Innlandet fylkeskommune	5
3.3. Kommunestruktur og interkommunalt samarbeid.....	5
4. Utviklingstrekk - utfordringer og muligheter	6
4.1. Befolkningsutvikling.....	6
4.2. Sysselsetting, utdanning og næringsliv.....	8
4.2.1. Sysselsetting	8
4.2.2. Utdanning.....	9
4.2.3. Næringsliv.....	10
4.3. Kommunal tjenesteyting og samfunnssikkerhet	12
4.3.1. Skole og barnehage	12
4.3.2. Helse- og velferdstjenester.....	13
4.3.3. Andre tjenester.....	15
4.3.4. Samfunnssikkerhet	15
4.4. Folkehelse.....	17
4.5. Samferdsel og infrastruktur.....	18
4.5.1. Samferdsel.....	18
4.5.2. Annen infrastruktur	18
4.6. Miljø, klima og arealbruk	18
4.6.1. Miljø og klima	19
4.6.3. Arealbruk.....	19
5. Vurdering av planbehov og prioriteringer framover	22
6. Kilder	25

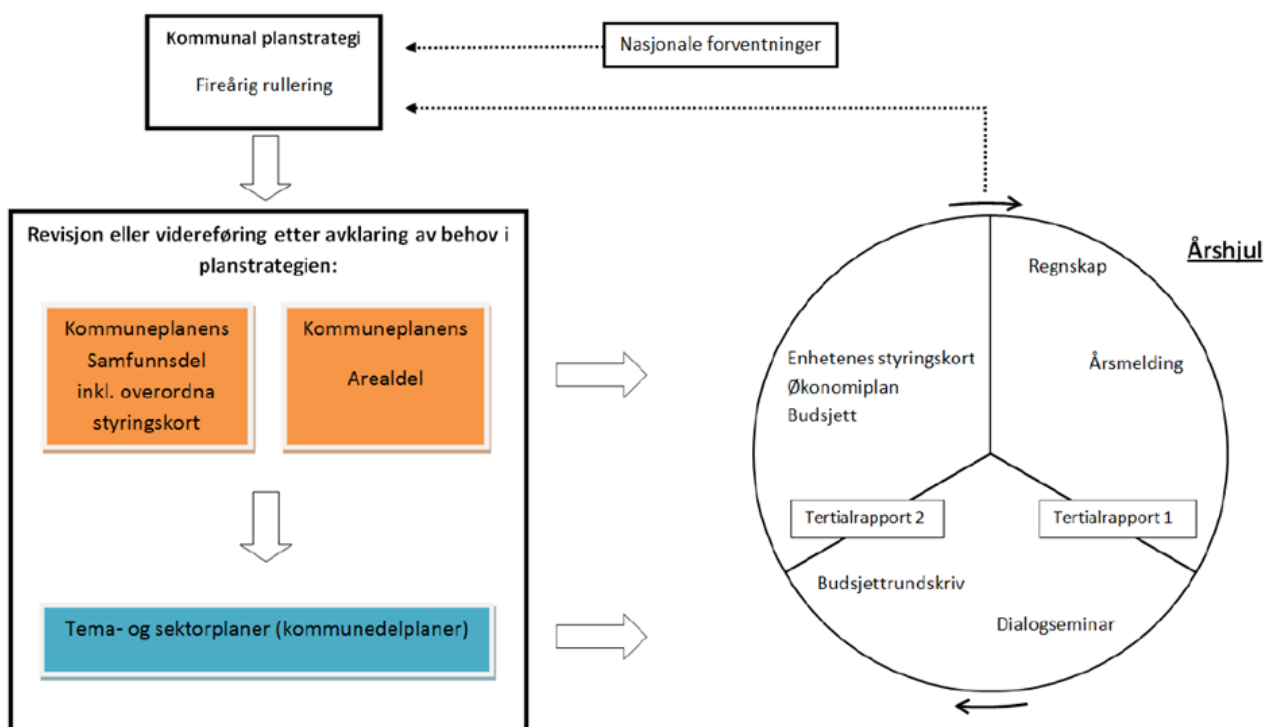
1. Innledning

Planstrategi er en strategisk overveielse av hvilke planer og utredninger kommunestyret vil ha for å møte kommunens utfordringer. Den er således ingen plan, men et verktøy for prioritering av planoppgaver. Arbeidet med planstrategi er hjemlet i plan- og bygningsloven § 10-1. Kommunestyret skal vedta en kommunal planstrategi minst én gang hver valgperiode. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planer. Det skal legges vekt på bred medvirkning og innhenting av synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner i arbeidet med planstrategien.

Planstrategien inngår i kommunens styringssystem og er retningsgivende for øvrig planlegging, saksbehandling og rapportering. Planer og tiltak krever ressurser og planstrategien skal være førende for prioriteringer når økonomiplan og årsbudsjett legges. Det vektlegges at all planlegging skal ha en sammenheng og at den ikke skal være mer omfattende enn nødvendig. Planstrategien skal gi en systematisk vurdering av kommunen sitt planbehov i perioden slik at kommunen kan møte aktuelle utfordringer og muligheter på en best mulig måte.

2. Kommunens plan- og styringssystem

I Etnedal kommune skisseres styringssystemet slik:

Etnedal kommune styres ut fra vedtatt kommuneplan, som består av en samfunnsdel og en arealdel. Etnedal kommune driftes etter prinsippene i balansert målstyring med fire perspektiv; samfunnsperspektivet, bruker- og tjenesteperspektivet, organisasjons- og medarbeiderperspektivet og økonomiperspektivet. Enhetene rapporterer på alle perspektiv.

2.1. Kommuneplanens samfunnsdel

Samfunnsdelen er revidert og gjelder for perioden 2016 – 2026. Den angir hovedmål for samfunnsmessig utvikling og trekker fram sju hovedsatsingsområder:

- Befolkningsutvikling / bosetting
- Barn og unge / skole og barnehage
- Forbyggende arbeid, helse og omsorg
- Næringsutvikling og sysselsetting / synliggjøring av primærnæringene
- Samarbeid med frivillige, lag og organisasjoner
- Langsiktig og bærekraftig arealforvaltning
- Hyttekommune / hytteinnbyggere

Samfunnsdelen definerer ytterligere åtte områder med betydning for Etnedalssamfunnet:

- Kultur, idrett og friluftsliv
- Miljø- og klimautfordringer
- Samferdsel og infrastruktur
- Interkommunalt samarbeid - kommunereform
- Bærekraftig utvikling i kommuneøkonomien
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Universell utforming
- Inkludering

https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/ie959ee1f-837f-4fed-a940-b3f9c5f3e923/kommuneplanens_samfunnsdel_2016_2026_vedtatt_280416.pdf

På bakgrunn av samfunnsdelens mål utarbeider hver enhet en årlig tiltaksplan. Tiltakene evalueres og rulleres årlig. I årsmeldingen rapporterer enhetene til politisk nivå om måloppnåelse i sin sektor.

2.2. Kommuneplanens arealdel

Arealplanen er revidert og gjelder for perioden 2019 – 2029. Kommuneplanens arealdel gir føringer for disponering av arealene.

<https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/i1262042a-fd52-4900-823e-f3dc01fb2a8d/plankart-kommuneplanens-arealdel-2019-2029-endelig.pdf>
<https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/iff95a51c-9417-4e6b-a444-66c935bb8ba0/planbestemmelser-vedtatt-21-11-19-endelig.pdf>

2.3. Andre planer

Kommunen har i tillegg til kommuneplanen en del underliggende planer i følgende kategorier:

- Regionale planer
- Politisk vedtatte kommunedelplaner
- Administrativt vedtatte tema- eller sektorplaner
- Reguleringsplaner og vann- og avløpsplaner

Hovedandelen av planene er oppdaterte og revideres jevnlig. Oversikt over kommunens planer finnes i kapittel fem.

2.4. Budsjett og økonomiplan

Prioriteringer i vedtatte planer reflekteres i kommunens budsjett og fireårige økonomiplan.

3. Overordnede føringer og rammer

3.1. Nasjonale føringer

Kommunene skal legge nasjonale og regionale forventninger til grunn i sitt arbeid med planstrategi. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging fremlegges hvert fjerde år. Regjeringen legger i inneværende periode vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf

Regionale og lokale myndigheter har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Planlegging er et av de viktigste verktøyene i arbeidet.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge:

www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å bekjempe fattigdom og ulikhet og bremse klimaendringer. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. Kommuner og fylkeskommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og for å nå bærekraftmålene i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Videre er det flere gjennomgående tema som skal vurderes i kommunens planleggingsarbeid (jfr. folkehelseloven § 6, plan- og bygningsloven § 1-1, lov om kommunal beredskapsplikt § 14) :

- Folkehelse
- Universell utforming og inkludering
- Barn og unges oppvekstvilkår
- Miljø og samfunn – langsiktige løsninger og utredning av konsekvenser
- Estetisk utforming av omgivelsene

- Samfunnssikkerhet og beredskap

3.2. Strategi for Innlandet fylkeskommune

Innlandsstrategien 2020 -2024 vedtas 2020. Her er det foreslått fire satsingsområder for perioden:

- **Innbyggere** – Det skal være godt å bo, leve, jobbe og utdanne seg i Innlandet. Vi ønsker at flere skal flytte hit og tilbringe tid i fylket vårt.
- **Innovasjon** – Vi har vilje til utvikling, og skal alltid lete etter bedre løsninger. Innovasjon, både i offentlig og privat sektor, skaper nye arbeidsplasser.
- **Inkludering** – Vi skal bygge det inkluderende Innlandet og feire mangfoldet. Det skal skje aktivt gjennom universell utforming og god integrering.
- **Infrastruktur** – Vi må sikre mobilitet og tilgjengelighet i et vidstrakt fylke. Derfor investerer vi i veg, kollektivtrafikk og digital infrastruktur.

<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/innlandsstrategien/om-innlandsstrategien/>

3.3. Kommunestruktur og interkommunalt samarbeid

Etnedal er en liten kommune og er avhengig av samarbeid med andre kommuner for å kunne møte tjenestebehovet og utfordringer og muligheter i samfunnsutviklingen på en bærekraftig måte. Kommunen deltar i følgende samarbeid:

Tjeneste	Kommentar
PP-tjeneste for Valdres (inkl. logopedtjeneste)	§ 28
Barneverntjenesten i Valdres	§ 28 Fire kommuner (NAK, SAK, EK, ØSK)
Barnevernsvakt	§ 22-2 Vertskommune Ringerike.
Valdres lokalmedisinske senter – intermedieæravdeling med KAD-plasser	§ 28
Valdres jordmortjeneste	§ 28
Valdres interkommunale legevakt	§ 28
NAV Valdres	§ 28
FACT-team (ambulans oppsøkende behandlingsteam innen psykisk helse og rus)	Valdreskommunene og Sykehuset Innlandet.
SMISO (senter for personer utsatt for incest og seksuelle overgrep)	§ 28 Vertskommune Gjøvik
Krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	§ 28 Vertskommune Ringerike
Valdres GIS	§ 27
Felles innkjøpsordning Valdres	§ 27
FOKVA – felles forsikringsordning	§ 27
Valdres Natur- og Kulturpark	§ 27
Miljørettet helsevern Hallingdal IKS	Kjøper tjenester.
Introduksjonsordning og grunnskoleopplæring for voksne	Kjøper tjenester av Nord-Aurdal kommune.
IKT Valdres IKS	
Valdres kommunale renovasjon IKS	
Kommunerevisjon IKS	
Valdres brann- og redningstjeneste IKS	Fem kommuner (EK, SAK, ØSK, VSK, VK)
Karriere Oppland – Valdres	Partnerskap mellom Valdreskommunene og fylkeskommunen
Valdres Næringshage AS	
Valdres Arbeidssenter AS	
Visit Valdres AS	
Valdresmusea AS	

Det regionale samarbeidsorganet Valdres Natur- og Kulturpark har definert fem innsatsområder for utviklingsarbeid:

- [Leve i Valdres](#)
- [Næring i Valdres](#)
- [Kultur i Valdres](#)
- [Frisk i Valdres](#)
- [Kompetanse i Valdres](#)

Kommunene har vedtatt at utviklinga i Valdres skal baseres på et felles verdigrunnlag: *Sosial, miljømessig, økonomisk og kulturell berekraft. Utviklinga skal vera bygd på dei natur- og kulturverdiane Valdres har.* Det regionale verdigrunnlaget går dermed hånd i hånd med FN's bærekraftsmål.

Det utstrakte samarbeidet Etnedal har med andre kommuner både på tjenesteyting og i utviklingsarbeid gir kommunen styrke og muligheter. Flere av samarbeidene har resultert i regionale planer (se kapittel fem). Kommunen må i sitt strategiske planarbeid vurdere hvilke planer som skal foreligge og utarbeides på regionalt nivå og hvilke som skal utarbeides på lokalt nivå.

4. Utviklingstrekk - utfordringer og muligheter

Fylkeskommunene og kommunene har ansvar for at planer og beslutninger bygger på et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Dette kapittelet skal gi en sammenfatning av utviklingstrekk, utfordringer og muligheter i Etnedal kommune.

Kommunestyret i Etnedal vedtok kommuneplanens samfunnsdel 2016 – 2026 i april 2016. I planen er det gjort rede for utviklingstrekk i Etnedalssamfunnet. Her påpekes:

- Nedgang i befolkningstall og dreining mot eldre befolkning
- Lavere utdanningsnivå enn i Oppland og i landet for øvrig
- Folkehelse relaterte utfordringer
- Offentlig sektor viktig faktor for sysselsetting
- Økende etterspørsel etter offentlige tjenester
- Økende utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig kompetanse i kommunale tjenester
- Andel fritidsinnbyggere høy og fortsatt økende
- Struktur og samarbeid mellom kommunene i endring
- Innvandringssituasjon i endring

I påfølgende avsnitt presenteres i korte trekk et bilde av dagens status.

4.1. Befolkningsutvikling

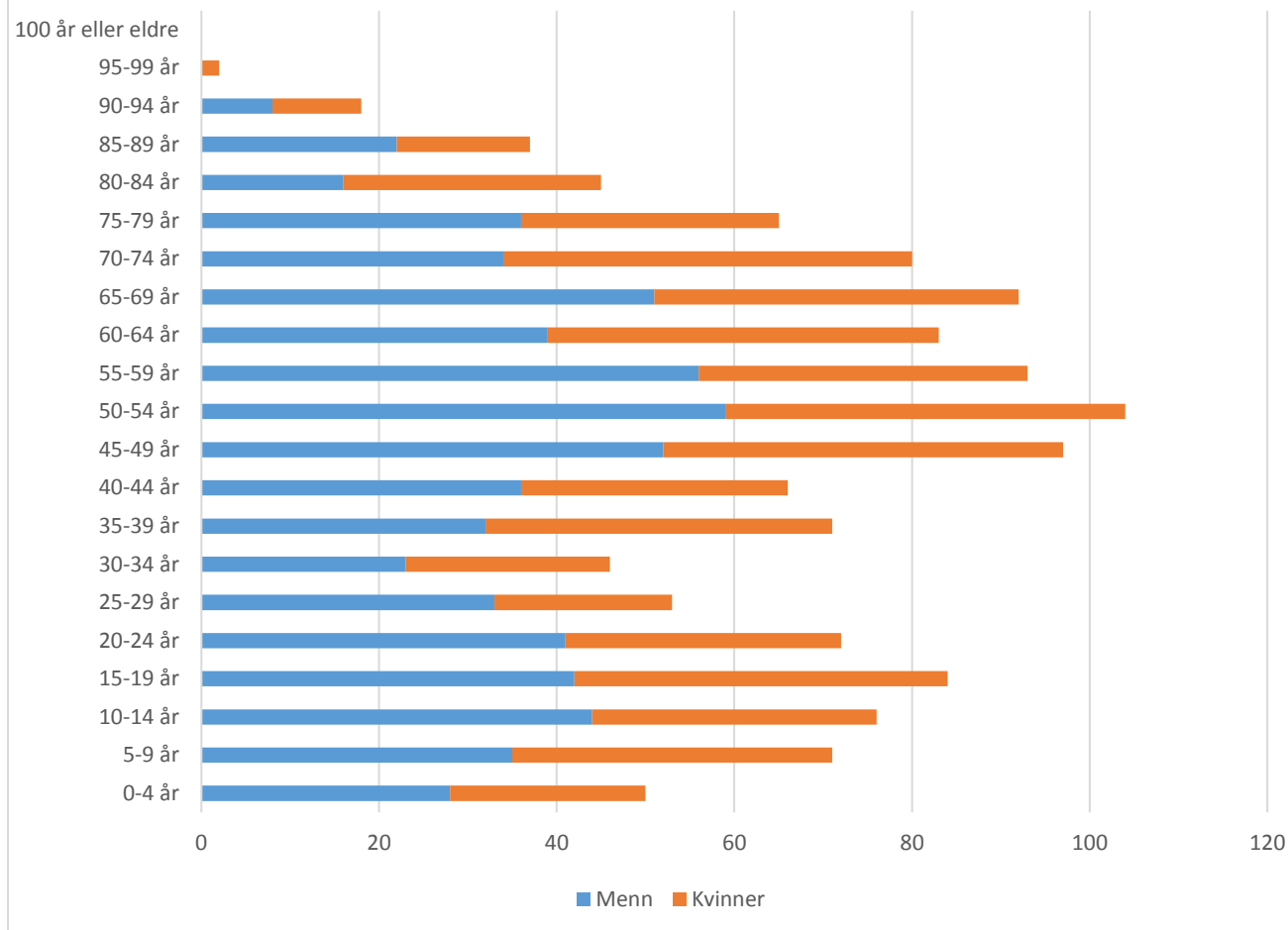
Historiske tall viser at Etnedal har hatt nedgang i befolkningstall over en lengre periode:

År	1951	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2020
Innbyggere	2093	1964	1837	1732	1580	1401	1389	1279
Nedgang i antall		129	127	105	152	179	12	110
Nedgang i %		6,16%	6,46%	5,71%	8,77%	11,32%	0,85%	7,91%

<https://www.ssb.no>

Tabellen under viser at kommunen har få innbyggere i de mest fruktbare aldersgruppene:

Befolkning, etter kjønn og alder, Etnedal 2019

07459: Befolkning, etter region, kjønn, alder, statistikkvariabel og år 2019. www.ssb.no

Fødselstallene er lave og kommunen har hatt fødselsunderskudd i flere år:

Antall	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Levende fødte barn	8	7	16	14	7	9	4
Dødsfall	20	19	19	15	13	22	22
Fødselsunderskudd	-12	-12	-3	-1	-6	-13	-18

<https://www.ssb.no - Befolkning og endringer>

Fødselstallet forventes å være svært lavt også i 2020.

Statistikk over nettoinnflytting viser noe varierende tall:

Antall	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Innflyttinger	146	136	52	105	61	39	48
Utflyttinger	125	130	130	74	54	73	56
Nettoinnflytting	21	6	-78	31	7	-34	-8

<https://www.ssb.no - Befolkning og endringer>

Innvandring har i en periode bidratt til opprettholdelse av innbyggertallet.

Statistikkene synliggjør at kommunen vil ha færre innbyggere i yrkesaktiv og reprodutiv alder også i et fremtidsperspektiv dersom ikke tiltak iverksettes. Samtidig vil trolig antallet eldre vise en liten økning i en periode, for deretter å gå ned igjen. Kommunen må forvente lavere skatteinngang, ta høyde for tilstrekkelig kapasitet i eldreomsorgen og påregne lavere barnetall i barnehage, skole, kulturskole og fritidsaktiviteter.

Verdenssituasjonen er ustabil og det vil kunne komme ytterligere innvandring til Norge. Signaler fra regjeringen tyder på at fremtidig bosetting i hovedsak skal foregå i mer sentrale områder. Det forekommer noe arbeidsinnvandring til kommunen, men omfanget som medfører flytting er lite. Med bakgrunn i dette bør Etnedal ikke i særlig utstrekning planlegge for vesentlig økning i innbyggertallet.

Etnedal har attraktive natur- og friluftsområder, gode tjenester og fritidstilbud og trygge og barnevennlige boområder. Arbeidsmarkedet i kommunen suppleres av relativt kort avstand til nabokommuner og –sentre som Fagernes, Dokka, Lillehammer og Gjøvik. Kommunen har derfor muligheter til å markedsføre seg som en attraktiv bokommune og arbeide aktivt for å tiltrekke seg nye innbyggere. Kommunestyret har allerede igangsatt slikt arbeid gjennom Plan for befolkningsutvikling 2020 – 2025.

4.2. Sysselsetting, utdanning og næringsliv

4.2.1. Sysselsetting

Offentlig sektor, varehandel, bygge- og anleggsvirksomhet og jord- og skogbruk er viktige områder for sysselsetting av innbyggere i Etnedal:

	Sysselsatte personer etter bosted			
	2016	2017	2018	2019
K-3450 Etnedal				
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	64	70	62	68
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0	0	0	0
10-33 Industri	23	22	36	32
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	21	17	16	17
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	79	86	84	80
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	94	87	95	91
49-53 Transport og lagring	38	38	40	37
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	10	17	16	12
58-63 Informasjon og kommunikasjon	6	6	9	3
64-66 Finansiering og forsikring	10	12	9	6
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	22	25	22	25
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	22	20	19	20
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	45	42	38	40
85 Undervisning	45	51	51	47
86-88 Helse- og sosialtjenester	137	142	136	119
90-99 Personlig tjenesteyting	8	9	9	9
00 Uoppgitt	9	6	10	9

<https://www.ssb.no/statbank/table/07984/tableViewLayout1/>

Det er lite industri i Etnedal. Etablerte bedrifter er relativt små. Nærhet til regionsentre bidrar til et større arbeidsmarked og til pendling. Det er flere som pendler ut fra kommunen enn inn. Det er flere kvinner enn menn som pendler inn til Etnedal og flere menn som pendler ut fra kommunen. Utpendlingen er økende:

	Sysselsatte personer bosatt i regionen				Personer som pendler inn i regionen				Personer som pendler ut av regionen			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
0541 Etnedal (-2019)												
Menn												
15-74 år	352	373	371	347	60	58	58	51	149	161	167	158
Kvinner												
15-74 år	279	278	280	267	75	77	67	70	103	111	120	126

<https://www.ssb.no/statbank/table/11616/tableViewLayout1/>

Det er lite arbeidsledighet i Etnedal. Men koronasituasjonen har påvirket dette bildet i negativ retning. Utslaget vises i mars og april 2020 i nedenforstående tabell. Tabellen viser ledighet i % av arbeidsstokken:

Januar 2011 - april 2020

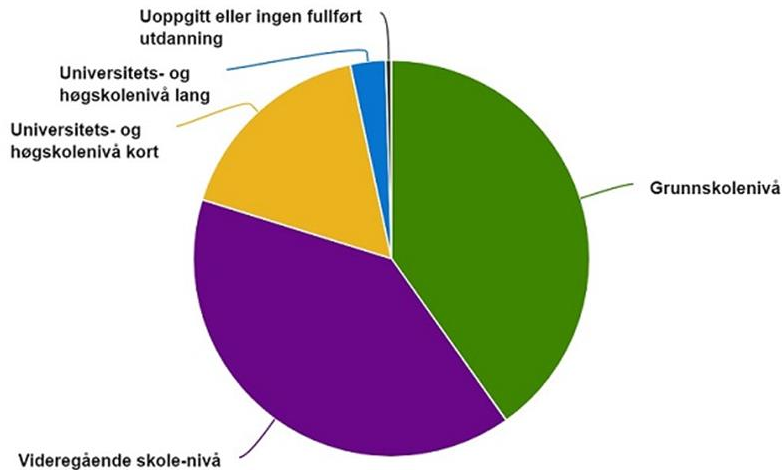
Etnedal

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
2020	1,3	1,0	7,0	7,9								
2019	1,8	1,8	1,6	1,6	1,3	1,0	1,5	1,9	1,9	1,8	1,5	1,0
2018	0,6	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0	1,2	1,5	1,3	1,6	1,5
2017	1,5	1,5	1,5	1,1	1,1	1,8	1,1	0,9	1,1	1,4	1,1	0,8
2016	1,1	1,2	2,0	2,6	1,8	2,3	2,3	1,8	1,4	2,0	1,5	1,8
2015	1,4	1,7	1,9	2,6	2,8	2,5	2,3	1,5	1,2	0,9	0,8	1,1
2014	1,6	1,2	1,3	1,5	1,3	1,9	2,2	1,8	1,5	1,3	0,7	1,0
2013	1,9	1,8	1,8	1,8	1,5	1,3	1,0	1,9	1,6	0,7	0,9	1,2
2012	1,5	2,0	2,0	1,5	2,0	1,4	1,4	1,5	1,2	1,4	1,7	0,9
2011	3,0	2,3	1,7	1,8	0,9	1,1	1,5	1,4	1,1	1,2	1,2	1,4

4.2.2. Utdanning

Utdanningsnivå har innvirkning på og betydning for både sysselsetting og næringsliv. Gjennomsnittlig utdanningsnivå i Etnedal er lavere enn for landet for øvrig.

Høyeste fullførte utdanningsnivå for personer 16 år og over

Kilde: Utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå

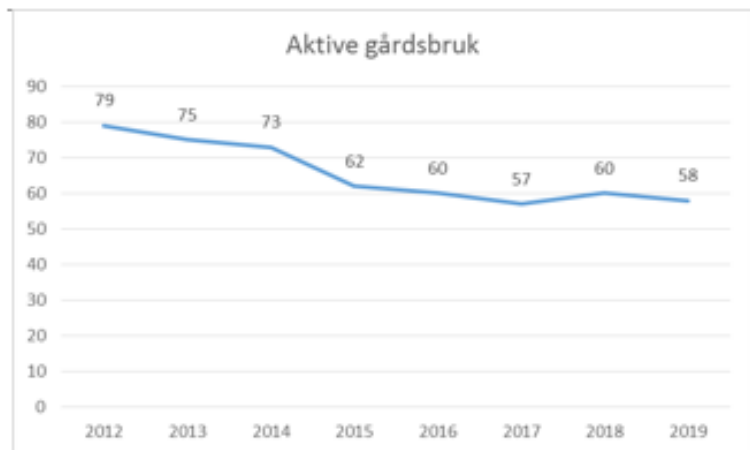
Både offentlig sektor og næringslivet har behov for personer med fagarbeiderutdanning. Primærnæringene, varehandelsbransjen og bygg- og anleggsbransjen som sysselsetter en stor andel av befolkningen i Etnedal trenger i stor utstrekning fagarbeidere, samtidig som det er noe behov for personer med høyere utdanning. På grunn av stor hytteutbygging i kommunen, har byggebransjen større etterspørsel etter tjenester og arbeidskraft enn det markedet kan levere.

Offentlig sektor har også i stor grad behov for fagarbeidere i tillegg til personer med høyere utdanning. Kommunen opplever i hovedsak ikke å ha store utfordringer i rekruttering av arbeidskraft med tilstrekkelig kompetanse. Det er likevel enkelte områder hvor det er mer utfordrende å rekruttere ansatte. På noen områder er det få ansatte med samme fagkompetanse. Dette gjør kommunen sårbar. Det er derfor behov for gode strategier for kompetanseheving og rekruttering fremover.

4.2.3. Næringsliv

Bygg- og anleggsbransjen er den største bransjen i Etnedal innenfor sekundærnæringene. Dette henger i stor grad sammen med hytteutbygging. Sysselsettingen i denne bransjen kan derfor raskt påvirkes av konjunkturedringer. Tjenesteytende næringer består i Etnedal i hovedsak av varehandel. Omsetningen i denne bransjen er også sterkt knyttet til hytteinnbyggere. Andel sysselsatte i varehandel og i bygg- og anleggsbransjen har vært stabil i flere år (jfr. tabell over).

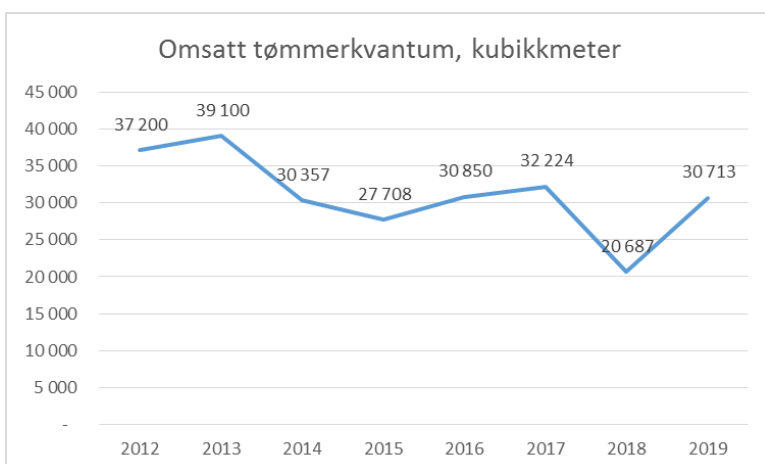
Jord- og skogbruk har vært og er en viktig næring både for bosetting, sysselsetting og for kulturlandskapet i Etnedal. Sysselsettingen i næringen har gått kraftig ned siden årtusenskiftet. Antall aktive gårdsbruk som søker produksjonstilskudd er synkende:

I 2015 ble det gjort endring i arealtilskuddsordningen. Endringene førte til at en del ikke lenger opprettholder grovforproduksjonen i egen regi med eventuelt salg av konservert fôr og innleie av maskinkjøring, men heller leier bort arealet. Videre har regelverket for melkekvoter endret seg. Noe som har ført til at en del bruk har gått over til bortleie av kvote. Dette har redusert antall aktive bruk, mens produksjonstall (areal til landbruksformål og antall dyr) har hatt liten endring.

Kommunal forvaltning har i liten grad mulighet til å gjøre noe med overordnede rammevilkår for jordbruksproduksjonen. Det lokale arbeidet handler om å bidra til at næringsaktørene får maksimalt ut av gjeldende vilkår. Rådgivning og veiledning i Etnedal har som mål å bidra til best mulige driftsforhold og driftsøkonomi for den enkelte bruker. Landbruksavdelingen jobber ut ifra et mål om bærekraftige bruksenheter i kommunen, der brukerne lykkes med en drift de trives med og får god inntekt av, og som kan drives i lang tid med god utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Parallelt med dette er det et mål om driftsmessige gode løsninger og god pleie av kulturlandskapet, kombinert med klimatisk mest mulig gunstige driftsmåter.

Det er store skogarealer i Etnedal. Norsk institutt for bioøkonomi har estimert at det i Etnedal er en tilvekst i antatt driveverdige områder på 55.675 m³. Tallene tar hensyn til bratt terreng og terreng langt fra vei, men de tar ikke hensyn til Norsk PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) skogstandard (areal til nøkkelbiotoper, kantsoner, livsløpstrær mv.). Store deler av skogen i Etnedal ligger over verneskoggrensene. På areal over verneskoggrensene er det begrensninger på flatestørrelse for hogst, og det skal i større grad brukes gjennomhogster enn nedenfor verneskoggrensene. Det er vanskelig å fastslå hva som anses som et bærekraftig nivå på avvirkningen i Etnedal, men kommunen anslår at dette vil være ca. 40.000-45.000 m³ per år. Avvirkningsnivået i Etnedal har holdt seg nokså stabilt under anslått bærekraftig nivå på avvirkningen:

Avvirkningsnivået er i stor grad styrt av maskinkapasitet, tømmerpris og hvordan de ulike tømmerkjøperorganisasjonene opererer. Kommunen ser at økt tømmerpris fører til økt interesse, samtidig som maskinkapasiteten gjør at ikke alle

som ønsker å hogge på gode priser får mulighet til dette. Kommunen jobber med veiledning mot enkeltskogeiere, entreprenører og tømmerorganisasjoner for økt verdiskaping i trebransjen. Kommunen oppfordrer til utvikling i grønt og bærekraft næringsliv. Det er etablert virksomhet for produksjon av biomasse og kommunen benytter dette til oppvarming av kommunale bygg.

Kommunen har en rolle som tilrettelegger og har tatt i bruk flere virkemidler for å støtte og bidra til utvikling av næringslivet:

- Kommunen har næringskoordinator i 50 % stilling.
- Næringskoordinator møter i den lokale næringslivssammenslutningen Etnedal Utvikling AS.
- Kommunen har et aktivt næringsutvalg.
- Kommunen har næringsfond. Midlene fordeles av næringsutvalget.
- Kommunen har næringslokaler og næringsarealer til utleie.
- Kommuneplanens arealdel inneholder arealer både sentrumsnært og mer spredt for bosetting og for næring.
- Kommunen har boliger og boligtomter for salg.
- Kommunen har en løsningsorientert tilnærming til henvendelser og tilstreber kort saksbehandlingstid.
- Kommunen vurderer bruk av lokale leverandører opp mot regelverk for anbud.
- Kommunen tar inn en høy andel lærlinger i forhold til andre kommuner. I tillegg støtter kommunen private bedrifter som tar inn lærlinger.
- Kommunen tilbyr sommerjobb til ungdom.

Kommunen er i ferd med å utarbeide en plan for befolkningsutvikling. Tiltak for stimulering av næringslivet skal inngå i planen. Det blir viktig framover at valg av strategier og tiltak med målsetting om å oppnå vekst i næringslivet skjer i samarbeid mellom næringslivsaktører og kommunen som tilrettelegger. Gjennomførte undersøkelser og kartlegginger viser at mye av vårt potensiale for vekst kan knyttes til utvikling av naturbasert/opplevelsesbasert næring. Her ligger en mulighet for innovativ tenkning og ny næringsutvikling, også som supplering og støtte til eksisterende næringsliv.

4.3. Kommunal tjenesteyting og samfunnssikkerhet

4.3.1. Skole og barnehage

God kvalitet i skole og barnehage er viktige suksessfaktorer i forhold til samfunnsplanens målsettingen om å opprettholde innbyggertall og aktivitet. Videre er kvalitet avgjørende for fremtidig utdanning og yrkesmuligheter for den enkelte og for kommunens tilgang til kvalifisert arbeidskraft.

Kommunens årlige tilstandsrapporter for skole

https://www.etnedal.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2019005479&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infoli nk&Mid1=42&, Utdanningsdirektoratets publisering av resultater i skoleporten <https://skoleporten.udir.no> og KS sitt kommunebarometer <https://www.kommunal-rapport.no/kommunebarometeret/kommunebarometeret-2019-tabell-for-grunnskole/17789/> (krever innlogging) viser at Etnedal kan vise til god kvalitet i grunnskolen både faglig sett og i arbeidet med skolemiljøet. Grunnskolepoeng siste fem år:

Indikator og nøkkeltall	2014–15	2015–16	2016–17	2017–18	2018–19
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt					
Etnedal kommune	⚡ 38,5	44,1	40,2	45,2	45,0
Oppland fylke	⚡ 40,2	40,7	41,2	41,6	42,0
Nasjonalt	⚡ 40,8	41,2	41,4	41,8	42,0

Etnedal kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

I tillegg til systematisk arbeid med faglige resultater, har skolen bevisst satset på arbeid for godt skolemiljø og god støtte til elevenes psykiske helse. Skolen har egen miljøterapeut og samarbeidet med skolehelsetjenesten er godt.

I barnehagen viser ståstedsanalyse

https://www.etnedal.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2019004087&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infoink&Mid1=42&, tilsynsrapporter (ved henholdsvis kommune og fylkesmann) og foreldreundersøkelser at kvaliteten på barnehage tilbudet er godt. Kommunen har ikke ventelister for barnehageplass.

Etnedal har en sentralisert skole- og barnehagestruktur med én grunnskole for 1.-10. trinn og én barnehage. Dette sikrer et sterkere fagmiljø og gir grunnlag for å arbeide godt og systematisk med kvalitetsutvikling og tett samarbeid mellom skole og barnehage. Barnehagebygget er av god kvalitet, tilpasset formålet og antall barn. Uteområdet er stort med umiddelbar tilknytning både til sentrum og til store friluftsområder. Deler av skolebygget er av eldre dato, men de fleste delene er renovert og godt tilpasset behovet. Skolen har tilstrekkelig med ressurser og utstyret til elevene er tidsmessig og oppdatert. Både skole og barnehage har ansatte med fagkompetanse og kommunen opplever god tilgang på kompetansesøkere ved utlysninger.

Både skole og barnehage arbeider godt og systematisk med kvalitets- og kompetanseutvikling. Arbeidet gjennomføres etter administrative plan- og styringsverktøy. Kommunestyret vedtok utviklingsmål for Etnedal skule (sak 021/17) i forrige planperiode. I forbindelse med fagfornyelsen innføres nye læreplaner høsten 2020. Det er derfor hensiktsmessig å revidere utviklingsmålene og ramme disse inn i en skoleutviklingsplan som er i tråd med de nye føringene i fagfornyelsen.

Den sentraliserte skole- og barnehagestrukturen medfører utfordringer med lange kjøreavstander for enkeltfamilier. Samtidig betyr dette at kommunen ikke har behov for å planlegge for strukturelle eller større bygningsmessige endringer i kommende planperiode. Lave fødselstall de siste årene tilsier at kommunen må planlegge for svært få barn i enkelte årganger i skole, barnehage og fritidsaktiviteter fremover. Det kan i et langsiktig perspektiv bli nødvendig å vurdere samarbeid med nabokommuner om tjenestetilbud på deler av disse områdene, basert på faglige vurderinger om å kunne tilby gode tjenester.

4.3.2. Helse- og velferdstjenester

Kommunen har en høy andel eldre i befolkning i forhold til innbyggere i arbeidsfør alder (jfr. tabell s. 7), og kommunen har allerede befunnet seg i «eldrebølgen» en stund. Tjenestetilbudet til denne aldersgruppen er godt utbygd både fysisk og ressursmessig.

Kommunen har en sjukeheim med 22 plasser. Flere av plassene har ikke vært i bruk over en lengre periode. Kapasitet for naturlige svingninger i behovet er dermed tilgjengelig. I tillegg har kommunen mange øvrige boenheter tilgjengelig. Alle boenhetene befinner seg i eller i nærområdet til kommunesenteret. Boenheten er ulikt uformet, slik at kommunen kan gi helsetjenester på alle nivå i omsorgstrappa og til brukere i ulik alder og med ulikt oppfølgingsbehov. Følgende sentralt beliggende boenheter finnes i tillegg til plassene ved sjukeheimen:

- 3 nye omsorgsboliger med heldøgns bemanning i tilknytning til sjukeheimen
- 15 kommunale omsorgsboliger
- 16 aldersboliger eid av Etnedal Heselags Stiftelse
- 2 leiligheter i tilknytning til sjukeheimen (Brufatlie 7)
- 6 leiligheter tilknyttet miljøtjenesten Kirkevoll
- 6 øvrige boenheter (Fredli, Opstad, Haugalia (4 stk))
- 26 nye private boenheter i Haugalifeltet

I tillegg eier kommunen to andre boenheter som er mindre sentralt beliggende eller mindre egnet (Mølla, Bergsbakken).

Boligsosialt arbeid handler om å framskaffe egnede boliger og hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å mestre sine boforhold. Boligen er også ramme for et sosialt liv og gir tilhørighet til nærmiljø og lokalsamfunn. Kommunen har et tilstrekkelig antall fremtidsrettede boenheter for personer med ulike behov. Nærheten til kommunesenteret gir

beboerne enkel tilgang til butikk, frivilligsentral, post, bank, park- og friluftsområder. Samtidig har kommunen en godt sentralisert struktur for å kunne yte effektive og gode tjenester.

Regjeringen setter i sin strategi *Bolig for velferd – nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014 – 2020)* særlig fokus på innsats overfor barnefamilier og unge som ikke bor bra. Dette for å bidra til å gi barn en god oppvekst og for å forebygge reproduksjon av sosial ulikhet. De fleste i Etnedal eier egen bolig. Lave boligpriser bidrar til at de unge kommer relativt lett inn i boligmarkedet i kommunen og de nye boenhetene i Haugalifeltet har bidratt til at boliger utenfor sentrum frigjøres for salg. Også innvandrerfamilier er på god veg inn i boligmarkedet. Det er ikke bostedsløse i Etnedal.

Erfaring viser at samarbeid på tvers av sektorer er avgjørende for å lykkes med det boligsosiale arbeidet. Kommunen har revidert tildelingskriterier for å sikre at alle som har behov for helsetjenester får en likeverdig og faglig vurdering av oppfølgingsbehovet. Dette bidrar til å sikre at brukerne får tjenester på rett nivå i omsorgstrappa. Rutiner for samarbeid på tvers av sektorer og med frivilligheten står sterkt i Etnedal.

Jamfør regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn er det et mål at eldre skal klare seg selv så lenge som mulig (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-ar--flere-muligheter/id2477940/>). Da er det behov for gode nærmiljøer og tjenester som legger til rette for dette. Et aldersvennlig samfunn er basert på de samme prinsippene som gjelder for et bærekraftig samfunn, slik de er beskrevet både i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019-2023)*, *Folkehelsemeldinga – Gode liv i et trygt samfunn (2018-2019)* og i FNs bærekraftsmål. Både lokalsentre og kommunesentre bør utvikles slik at man kan nå nødvendige hverdagstjenester til fots og på sykkel, kombinert med kollektivtilbud, gode møteplasser og enkel tilgang på grøntområder og turveier som binder stedet og kommunen sammen (jfr. *Aldersvennlig stedsutvikling – håndbok* utgitt av Norske Arkitekters Landsforbund <https://www.aldersvennlig.no/ressurser/>). Etnedal har god og fremtidsrettet tilgang til boenheter og tomter med gåavstand til sentrum. Her er det etablert park- og aktivitetsområder med møteplasser og enkelte turveier. Det er planlagt videreutvikling av dette i plan for befolkningsutvikling og i kommunedelplan for kultur og fritid.

Regjeringen gjennomfører kvalitetsreformen *Leve hele livet*. Målet er at alle eldre skal få bedre hjelp og støtte til å mestre livet. Leve hele livet handler om de grunnleggende tingene i tilbudet til eldre: mat, aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene. Etnedal kommune deltar i læringsnettverket. I Etnedal er det lang tradisjon for tett samarbeid på tvers av enheter, med kulturaktører, frivilligsentralen og lag/foreninger.

Bruk av velferdsteknologiske løsninger kan bidra til økt trygghet og bedre tjenester for brukere og pårørende. Erfaringer viser også at velferdsteknologi kan gi mer effektiv bruk av ressurser i helse- og omsorgstjenestene i kommunene (jfr. Helsedirektoratet). Etnedal deltar i Nasjonalt velferdsteknologiprogram (samarbeid mellom KS, Direktoratet for e-helse og Helsedirektoratet som skal bidra til at flere kommuner tar i bruk velferdsteknologi). Det er etablert regionalt samarbeid om dette, men kommunen har i tillegg utarbeidet en lokal prosjektplan med målsetting om at velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestetilbudet i omsorgstjenesten i løpet av de nærmeste årene.

Regjeringen la i 2017 frem barnevernreformen. Et av målene var å styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats. Etnedal kommune samarbeider med tre nabokommuner om et felles barnevern. I tillegg har Valdresregionen etablert felles barnevernsvakt der Ringerike kommune er vertskommune. Dialogen er god og samarbeid mellom ulike instanser er godt innarbeidet. Kommunen etablerte i 2019 et tverrfaglig innsatsteam for barn og unge. Teamet møtes jevnlig og består av barnehagestyrer, rektor, kommuneoverlege, skolehelsetjeneste/ helsesykepleier, miljøterapeut, psykisk helsearbeider, barnevern, BUP og PP-tjeneste. Formålet er tidlig innsats og et godt koordinert tilbud. Teamet kan vise til gode evalueringer allerede.

Kommunens hjemmetjeneste, miljøtjeneste, legetjeneste, helsestasjonstjeneste og psykisk helsetjeneste er godt utbygd. Nivået på fysioterapi- og ergoterapitjenesten dekker behovet. På området rus og psykisk helse samarbeider

Etnedal med de andre Valdreskommunene og Sykehuset Innlandet om et felles FACT-team (ambulansoppøkende behandlingsteam innen psykisk helse og rus). Kommunen vil trolig møte utfordringer med å stille med leger inn i regional legevaksordningen i henhold til samarbeidsavtale om få år. Det må tas høyde for dette i rekrutteringsarbeidet.

Kommunen har oppdatert sektorplan for helse (2018 – 2024), boligsosial handlingsplan (2020 – 2024), plan mot utenforskap (2017 – 2021), smittevernplan (2020) og demensplan (2017 – 2020).

4.3.3. Andre tjenester

Kommunen har et variert og godt faglig tilbud i kulturskolen. Det er ikke venteliste for elevene. Elevtallet er synkende, men kulturskolen samarbeider med de andre Valdreskommunene, slik at tilbudet blir variert og kompetansen på undervisningspersonellet godt.

Kulturkontoret ivaretar kulturminnearbeid, samarbeid med frivillige og andre aktører, tilskuddsordninger, Den kulturelle skolesekken/spaserstokken, UKM, arrangement, anleggsutvikling mm. Kommunen har svært god dialog og godt samarbeid med lag og organisasjoner. Det er stor dugnadsånd og mange fritidstilbud med svært lave priser for deltakelse. Biblioteket har høy tilgjengelighet for publikum gjennom samlokalisering med kommunens servicetorg. Kommunale tjenester samarbeider tett med Frivilligsentralen. Frivilligsentralen har mange aktivitetstilbud og drifter utstyrsentral med stort utvalg av fritidsutstyr til gratis utlån.

Det er store friluftarealer og rekreasjonsområder i kommunen. Anlegg for egenorganisert aktivitet er godt utbygd med turstier, skiløyper, lysløyper, sykkelområder, fotballbaner, sandvolleyballbaner, orienteringsløyper, klatrefelt og muligheter for jakt, fiske, båt- og kanoturer.

Kommunen har oppdatert kulturminneplan. Bibliotekplan og kommunedelplan for kultur og fritid er under utarbeidelse. Kulturskoleplanen er utdatert og kommunen vurderer å oppdatere denne. Det varierte og gunstige fritidstilbudet bidrar til et sosialt bærekraftig samfunn og gir muligheter i forbindelse med arbeidet for befolkningsutviklingsutvikling.

I forbindelse med innvandringsbølgen i 2015 bygde kommunen opp flyktningetjeneste. Behovet for denne tjenesten reduseres i takt med nedgangen i innvandringen og bosettingen. Kommunen har derfor gått over til å kjøpe tjenester som introduksjonsprogram og grunnskoleopplæring av nabokommuner. Det er likevel behov for å arbeide godt med integrering i egen kommune for å forebygge utflytting blant innvandrerne. Kommunen har oppdatert plan for integreringsarbeidet. Kultur-, fritids- og dugnadsaktiviteter bidrar i stor grad til hverdagsintegrering. Kommunene samarbeider godt regionalt for å ivareta innvandreres og flyktningers behov for opplæring som møter behov for regional arbeidskraft.

4.3.4. Samfunnsikkerhet

Det er lite kriminalitet og få trafikkulykker i Etnedal:

Lovbrudd anmeldt etter utvalgte lovbruddsgrupper og gjerningssted (kommune). To års gjennomsnitt. Absolutte tall og per

	Alle lovbruddsgrupper		- Eiendomstyveri		- Vold og mishandling		- Rusmiddellovbrudd		- Ordens- og integritetskrenkelse	
	Absolutte tall	Per 1 000 innbyggere	Absolutte tall	Per 1 000 innbyggere	Absolutte tall	Per 1 000 innbyggere	Absolutte tall	Per 1 000 innbyggere	Absolutte tall	Per 1 000 innbyggere
2017-2018										
I alt	318 272	60,1	93 877	17,7	37 074	7,0	46 315	8,7	35 808	6,8
Hele landet	307 958	58,2	86 911	16,4	36 644	6,9	46 117	8,7	35 567	6,7
Nordre Land	192	28,4	29	4,3	27	4,0	23	3,4	20	3,0
Sør-Aurdal	96	31,9	14	4,6	12	4,0	8	2,7	9	3,0
Etnedal	27	20,0	6	4,4	..	..	..	..	..	..
Nord-Aurdal	355	55,1	52	8,1	40	6,2	62	9,6	54	8,4
Vestre Slidre	66	30,9	10	4,7	6	2,8	9	4,2	6	2,8
Øystre Slidre	87	27,0	25	7,8	8	2,5	9	2,8	14	4,3
Vang	52	32,5	11	6,9	7	4,4	..	..	..	..

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda>

	Ulykker				Drepte				Skadde i alt			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
K-3448 Nordre Land	9	8	8	16	0	0	0	0	10	10	16	17
K-3449 Sør-Aurdal	4	3	4	7	2	0	0	0	5	4	6	9
K-3450 Etnedal	1	3	2	3	0	0	0	0	1	4	6	3
K-3451 Nord-Aurdal	10	8	5	12	0	0	0	0	14	10	10	19
K-3452 Vestre Slidre	3	5	0	6	0	1	0	0	6	4	0	8
K-3453 Øystre Slidre	2	4	3	2	0	1	0	0	4	4	6	3
K-3454 Vang	0	3	4	2	0	1	0	0	0	2	6	3

<https://www.ssb.no/statbank/table/12044/tableViewLayout1/>

Kommunen arbeider systematisk med forebygging av kriminalitet og trafikkuhell. Det er jevnlig møter i politirådet og i trafikksikkerhetsutvalget. Tverrfaglig og holdningsskapende arbeid blir vektlagt. Etnedal er godkjent som trafikksikker kommune. Det er få alvorlige hendelser i kommunen og lav risiko for å bli utsatt for ulykker eller kriminalitet. Det finnes ikke områder som er preget av opphopning av innbyggere med levekårsutfordringer. Denne situasjonen bidrar til at Etnedal er et bærekraftig lokalsamfunn som er preget av høy grad av trygghet, tillit og likeverd.

I helger og ferieperioder opplever kommunen økt trafikk og en til dels betydelig høyere befolkningsmengde på grunn av mange fritidseiendommer. Det er tatt høyde for dette i kommunens beredskapsplaner og tjenestetilbud.

Overordnet beredskapsplan for Etnedal kommune er oppdatert. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) er under revidering. Kommunens ansvar er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Risikoområder er identifisert og tiltaksplaner er under utarbeidelse. ROS identifiserer risikoområder på alle områder som er relevante for å ivareta kommunens ansvar.

Etnedal har vedtatt Trafikksikkerhetsplan for 2018 -2021. Videre er felles regional Plan mot vold i nære relasjoner operativ fra 2018-2021. Begge bør revideres i planperioden. Kommunen vil tilstrebe å bli regodkjent som trafikksikker kommune.

4.4. Folkehelse

Etnedal kommune jobber målrettet og systematisk med forebygging og tilrettelegging for god folkehelse. Samfunnsplanen definerer mål og strategier for arbeidet. Det er utarbeidet årshjul for arbeidet med folkehelse samt folkehelseoversikt for Etnedal hvor utfordringsområder er kartlagt. Denne er oppdatert i 2019 og påpeker følgende utfordringer og fokusområder for Etnedal:

- negativ befolkningsutvikling
- lavt utdanningsnivå
- lav gjennomsnittsinntekt
- skolevegring
- internettbruk
- utenforskap
- livsstilsutfordringer
- radonforekomst

Kommunen har valgt to hovedinnsatsområder for folkehelsearbeidet i inneværende periode:

- **Livsstilsrelaterte utfordringer** (kosthold, aktivitet, skjermtid mm.)
- **Sosiale forhold** (utenforskap, få folk med, utjevne økonomiske forskjeller, skolevegring mm.)

Alle enhetene har laget tiltaksplaner og samhandler om felles tiltak der det er hensiktsmessig. Kommunen har svært godt samarbeid med frivillige aktører. Kommunen lykkes godt med gjennomføring av en rekke tiltak og på en del områder ser en god måloppnåelse. Utfordringer med skolevegring har gått markant ned og tiltak mot forhøyede radonverdier fungerer godt. På andre områder kan det være vanskelig å måle en umiddelbar effekt av tiltakene som er gjennomført. Disse må vurderes i et langsiktig perspektiv.

Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Sosial rettferdighet, like livssjanser, deltakelse og samarbeid kan oppnås gjennom utvikling av gode oppvekst- og bomiljø, levende sentrum, gode sosiale møteplasser, flerbruk av kommunale bygg og samarbeid mellom kommune og frivillighet. Kommunen har gode betingelser på disse områdene. Statistikk viser at oppvekstforholdene er trygge med lav kriminalitet og lite ulykker. Bomiljøene er i stor grad preget av godt naboskap og samarbeid. Det er høy grad av dugnadsånd i grendene og kommunens samarbeid med frivilligheten er svært godt. Det er mye sambruk av lokaler og utstyr på tvers. Kommunen har ren luft, lite støy, store rekreasjonsområder og et stort utvalg av prisgunstige aktivitetstilbud til alle aldersgrupper. Ungdomsrådet har påpekt og brukerundersøkelser har vist at det er behov for flere møteplasser for ungdom.

Barnehage- og skolemiljøet er preget av god trivsel og har gode fysiske betingelser. Kommunen har særlig fokus på barns beste og har jevnlig samarbeidsmøter i tverrfaglig team for barn og unge. Arbeidet for å ivareta barn og unges interesser fremkommer i sektorenes planer og arbeid og gjennom aktivt samarbeid med ungdomsråd og elevråd. De trygge, inkluderende, aktivitetsfremmende og støy- og forurensningsfrie bo- og oppvekstmiljøene i Etnedal er til barns beste og samtidig også goder for alle andre befolkningsgrupper.

Kommunen arbeider aktivt for å forebygge utenforskap. Det er utarbeidet egen tiltaksplan mot utenforskap som også omfatter tiltak for økt grad av universell utforming. Arbeid med å inkludere sårbare personer og grupper i aktivitetstilbud omfatter svært mange tiltak, er godt utbredt og når mange. Folkehelseoversikten oppdateres jevnlig og tiltaksplaner rulleres årlig. Kommunen legger universell utforming til grunn i all planlegging og i oppføring av nye bygg. Plan for kultur og fritid er under revidering. Temaene *Kultur og idrett som møteplasser* og *Friluftsliv med opplevelser for alle* er to av fire hovedsatsingsområder i planen.

Kommunen har god oversikt over turstier og skiløyper. Det er utarbeidet en administrativ oversikt over hvor det er behov for vegetasjonsrydding, vedlikehold og skilt. Oversikten omfatter også vedlikeholdsbehov på tilknyttede parkerings- og rasteplasser. De store friluftsområdene og aktivitetsmulighetene er områder kommunen kan fremme i arbeidet med befolkningsutvikling. Arbeid med utvikling av nye møteplasser for ungdom kan også følges opp denne planen.

4.5. Samferdsel og infrastruktur

4.5.1. Samferdsel

I Etnedal er det få kilometer med kommunale veger, vegnettet består i hovedsak av fylkesveger. Fylkesveg 33 har en god del gjennomgangstrafikk. Øvrige fylkesveger har lite gjennomgangstrafikk, men de har betydelig større trafikkbelastning enn innbyggertallet tilsier, da det er mye trafikk knyttet til bruk av fritidsboliger i helger og ferieperioder. Det er ikke jernbane-, trikk- eller passasjerbåttrafikk i kommunen. Det finnes i noen grad et kollektivtilbud med buss og mulighet for bestillingsruter til enkelte destinasjoner. Muligheter for utvidelse av tilbudet begrenses av lavt innbyggertall/passasjergrunnlag. Samkjøring til fritidsaktiviteter er utbredt blant barnefamilier og blant seniorer.

Det er få alvorlige vegtrafikkulykker i Etnedal. De alvorligste ulykkene skjer i hovedsak på fylkesveg 33. Denne er under utbedring og forventes ferdigstilt i 2020. Det er utbedringsbehov på store deler av fylkesvegnettet i kommunen. Kommunestyret har nedsatt en politisk arbeidsgruppe for å arbeide med dette opp mot fylkeskommunen.

Det er ikke gang- og sykkelveg langs hovedvegen (fv 251) gjennom kommunen og dette vil ikke kunne realiseres innenfor kommunestyreperioden. Kommunen har trafiksikkerhetsplan og er godkjent som trafiksikker kommune. I planens tiltaksdel finnes flere tiltak for å øke trafiksikkerheten langs hovedvegen i området ved Etnedal skule. Kommunen har mottatt tilsagn om trafiksikkerhetsmidler for gjennomføring av tiltakene. Trafiksikkerhetsplanen bør revideres når planperioden utløper.

4.5.2. Annen infrastruktur

I store deler av kommunen har fastboende og fritidsinnbyggere tilfredsstillende nettdækning. Det gjenstår enkelte områder med dårlig eller ingen dekning. Det er igangsatt et regionalt prosjekt for utbygging av bredbånd som har medført etappevis utbygging de siste årene. Dette prosjektet videreføres i samarbeid med øvrige Valdreskommuner.

Situasjonen for vann- og avløpssystemer har stort fokus i kommunen. Nytt renseanlegg for sentrumsområdet ble ferdigstilt 2019. Anlegget tar imot slam fra om lag 100 husstander, kommunale bygg og næringsliv i Bruflat. I tillegg har anlegget kapasitet og tar imot slam fra kommunens hytteområder. Det må planlegges for gradvis utskifting/oppgradering av VA i Bruflatområdet og ved anlegget i Sør-Etnedal fremover. Bebyggelse i kommunesenteret har vanntilførsel gjennom to høydebasseng. Tilstand på tilhørende ledningsnett bør utredes.

I tilknytning til den stigende utviklingen av fritidsbebyggelse arbeider kommunen med planer for renseanlegg både i Lenningen- og i Gamlestølenområdet.

Kommunen bør i perioden utarbeide planer for avløp og vannmiljø som omfatter strategier for drift og vedlikehold av kommunale avløpsanlegg og ledningsnett i årene som kommer. Handlingsplan for spredt avløp er under utarbeidelse.

4.6. Miljø, klima og arealbruk

For å sikre livsgrunnlaget og naturmangfold for fremtidige generasjoner må samfunnet omstilles til et lavutslippssamfunn og tilpasses et endret klima. Regjeringen har som mål å redusere ikke-kvotepliktige klimagassutslipp med minst 45 prosent innen 2030 sammenlignet med 2005-nivå, og at Norge skal bli et

lavutslippssamfunn innen 2050 (jfr. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023*). Fylkeskommuner og kommuner har en sentral rolle i dette arbeidet. Det krever større oppmerksomhet og mer målrettet areal- og samfunnsplanlegging enn tidligere. Beslutninger om lokalisering, byggemåte, infrastruktur og tjenester kan påvirke utslipp og energiforbruk i lang tid. Selv om man lykkes med å redusere utslippene, vil klimaendringene påvirke natur og samfunn. Endringene vil kunne påvirke kritisk infrastruktur, næringsliv, natur- og kulturmiljø og befolkningen. Dette gir et nytt risiko- og sårbarhetsbilde som må vurderes i kommunens planlegging.

4.6.1. Miljø og klima

Av klimaprofil for Oppland (2017) <https://cms.met.no/site/2/klimaservicesenteret/klimaprofiler/klimaprofil-oppland/attachment/12035?ts=15d9d3c1d03> framgår det at vår region kan forvente økte episoder med kraftig nedbør, flere regnflommer og økt fare for jord-, flom- og sørpeskred. Det pekes også på en mulig økt sannsynlighet for tørkeperioder om sommeren, hyppigere isganger i vann- og vassdrag og økt fare for snøskred om vinteren.

Etnedal kommune har en energi- og klimaplan med mål og tiltak for reduksjon av klimagassutslipp. I planen påpekes det at hovedkildene til utslipp i Etnedal er vegtrafikk (50 %) og landbruk (43 %). Gjennomgangstrafikk på fylkesveg 33 og transport i forbindelse med fritidsbebyggelse utgjør deler av utslipp fra vegtrafikk. Kommunen kan i liten grad påvirke utslipp fra gjennomgangstrafikken, men økt andel elbiler bidrar til lavere utslipp både fra gjennomgangstrafikken og fra trafikk til og fra fritidsbebyggelse. Nytt renseanlegg på Bruflat har bidratt til å redusere transportavstander for septiktømming i hytteområder. Planlagt utvidelse av avløpsanlegg i prioriterte hytteområder vil reduserte transportbehovet ytterligere.

Det offentlige transporttilbudet er begrenset i Etnedal. I hovedsak består det av skoleruter og bestillingsruter med buss. Befolkningsgrunnlaget er for lite til at det er realistisk å planlegge for et bredere offentlig transporttilbud. Kommunen har tilrettelagt for bo- og næringsmuligheter i sentrum for å redusere transportbehovet.

Høy andel av utslipp fra landbruk henger sammen med et relativt stort landbruk i forhold til innbyggertall i kommunen. I hovedsak er CO₂-utslipp i denne sektoren knyttet til jordbearbeiding med traktor, transport og metangass fra drøvtyggere. Samarbeid mellom gardbrukere for å redusere transportbehov kan være en ambisjon framover. Landbruket og utmarksressursene er viktige for mat- og planteproduksjon, bosetting og kulturlandskap. De gir også grunnlag for grønne næringer. En del av de kommunale byggene får energiforsyning fra biobrensel (Eventyrskogen barnehage, Etnedal skule og Etnedalshallen). Kommunen er i dialog med leverandører om etablering av biobrenselanlegg også ved andre bygg i sentrumsområdet.

Kommunen har inngått avtale for å bli sertifisert som Miljøfyrtårn. Dette innebærer økt fokus på avfallssortering, energiforbruk og andre miljøhensyn. Det er en målsetting i regionen at flest mulige bedrifter både i Etnedal og Valdres for øvrig miljøsertifiseres. Dette innebærer miljøgevinster samtidig som regionen kan markedsføre seg som en bærekraftig reiselivsdestinasjon. Arbeidet med å etablere Valdres som en bærekraftig reiselivsdestinasjon er initiert av Visit Valdres AS. Som en del av arbeidet må kommunen utarbeide en årlig miljø- og klimarapport. Denne vil danne grunnlag for å utarbeide mål og tiltak for å forbedre miljøregnskapet.

På regionnivå er også Energi- og klimaplan for Hallingdal og Valdres vedtatt. Arbeidet er fulgt opp med etablering av et klimanettverk i Valdres. På bakgrunn av klimaregnskapet til Oppland, har nettverket fokusert på tre hovedtemaer; transport, landbruk og arealforvaltning. Nettverket har utarbeidet en rapport som skal følges opp i kommunene.

Kommunens energi- og klimaplan er utdatert og bør revideres i perioden.

4.6.3. Arealbruk

Etnedal er rik på fjell- og utmarksområder. Det er et hensiktsmessig mål å styrke verdiskapingen i kommunen basert på landskaps-, natur- og kulturminneverdier samtidig som det arbeides for å sikre ressursene for framtidige generasjoner. Vekst i reiseliv og økt bruk av fritidsboliger gir grunnlag for lokal vekst og arbeidsplasser med utvikling av tilbud som også er til nytte for fastboende og potensielle tilflyttere. Samtidig innebærer økt besøksfrekvens fare for

slitasje på natur- og friluftsområder. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i 2019. Ett av målene i planprogrammet er reduksjon av klimagassutslipp. Med bakgrunn i denne målsettingen er ny fritidsbebyggelse konsentrert i prioriterte satsingsområder og tomtereserve er betydelig redusert i forhold til tidligere arealplan. Fortetting av områder har vært et av kriteriene i vurderingen av hytteområder.

Kommunedelplan for naturmangfold 2019 – 2029 er oppdatert. Den gir god oversikt over arter og deres utbredelse i kommunen. Planen er brukt i vurderinger av formål og områder i arealdelen. Etnedal har vernede områder i Langsua nasjonalpark. Hovedvassdraget i kommunen, Etna, er vernet og kommunen har fastsatt byggegrense mot vassdrag i sitt planverk. I arealplanen er det satt av områder for uttak av byggeråstoffer (grus, pukk) for i størst mulig grad å begrense transportavstander for masse. Det er ikke avsatt arealer til bebyggelse i rasutsatte områder.

Kulturminner og kulturmiljøer er ikke-fornybare fellesgoder som kan gi grunnlag for økonomisk, sosial, kulturell og miljømessig utvikling. Kommunen har kartlagt kulturminner og utarbeidet kulturminneplan (2019). Det er god sammenheng mellom kulturminneplanen og avsatte hensynsoner for kulturminner i arealplanen.

Kommuneforvaltningen har i samarbeid med frivillige tatt en aktiv rolle i arbeidet med å ivareta kulturarven som ressurs for kunnskap, bruk og opplevelse. Plan for kultur og fritid er under revidering. Temaene *Kultur og kulturarv som ressurs i bygdeutvikling og Kultur og næring* er to av fire hovedsatsingsområder i planen.

Arealplanen gir føringer for arealdisponeringer i kommunen. I regulerte områder er det fastsatt i reguleringsbestemmelsene hvilke tiltak som kan gjennomføres på den aktuelle eiendommen. Enkelsaker / -søknader fra publikum blir behandlet etter aktuelle lover. Plan- og bygningsloven, jordloven og konsesjonsloven setter grenser for hvilke tiltak som kan godkjennes og hvilke vilkår som gjelder for godkjenninger. Mange føringer står fast gjennom vedtatte lover, men en del vurderinger kan gjøres etter lokalt skjønn ut fra vekting og prioritering av begrunnelser sett i lys av formålene med aktuell lov, lokale utfordringer og politiske prioriteringer. Da en av kommunens hovedutfordringer er negativ befolkningsutvikling, har politiske prioriteringer i stor grad vektlagt forhold som kan ha positiv effekt på bosetting i sin vurdering av søknader fra publikum.

Bruk av lokalt skjønn ved søknad om konsesjon på landbrukseiendommer

Ved erverv av landbrukseiendommer ved *arv* er det lovbestemt boplikt dersom arealet på eiendommen utgjør mer enn 35 dekar full- og/eller overflatedyrka jord eller har over 500 dekar produktiv skog og har en bolig som har vært brukt som eller er egnet som helårsbosted. Ved erverv av landbrukseiendommer på det *åpne markedet* er arealgrensene for krav om konsesjon mer enn 35 dekar full- og/eller overflatedyrka jord eller mer enn 100 dekar totalareal.

Det lokale skjønn handler om vurdering av boligstandard. Det er et spørsmål om hvilket investeringsnivå som er nødvendig for å oppnå en bolig av moderne standard, og om kommunen da skal kreve at dette blir utført og tilflytting skjer for å godkjenne ervervet. På grunn av utfordringer med å opprettholde folketallet er det naturlig at det i Etnedal blir stilt høyere krav til og aksept for høyere investering før det kan sies at boligen ikke er regningsssvarende å koste på før tilflytting.

I Etnedal har det vært praksis å kreve boplikt i de fleste slike saker. Dersom det først er fastslått at boplikt er gjeldende, har det i noen tilfeller vært praktisert upersonlig oppfylning av boplikt, det vil si at boligen kan leies ut fast. Utsettelse av boplikt i en begrenset periode har også vært praktisert. Vurderinger av dette har vektlagt formål om bosetting.

Bruk av lokalt skjønn ved deling av landbrukseiendommer

Fradeling av areal fra landbrukseiendommer blir styrt av jordloven §12. Ved vurdering av om samtykke til deling skal gis, skal det legges vekt på om deling legger til rette for en hensiktsmessig og variert bruksstruktur i landbruket. I vurderingen inngår blant annet hensyn til vern av arealressursene, om delingen fører til en driftsmessig god løsning,

og om delingen kan føre til drifts- eller miljømessige ulemper for landbruket i området. Dersom det etter dette ikke ligger til rette for å gi samtykke til deling, kan samtykke gis dersom deling vil ivareta hensyn til bosetting i området.

Det lokale skjønnet handler om graden av oppfylling av disse formålene i loven. Driftsmessig gode løsninger handler for eksempel om at aktive gardsbruk blir styrket ved å få lagt til nærliggende teiger som blir fradelt et bruk under nedlegging, og at jord slik går fra å være leid til å bli eid, og dermed får mer langsiktig drift. Videre handler slike vurderinger om at driften får fornuftige transportavstander på aktuelle jordbruksprodukter og –innsatsfaktorer.

Fradeling kan videre handle om å skille ut små teiger eller tomter som det er ønske om å benytte til noe annet enn gjeldende arealformål på stedet. Gjeldende arealformål på en landbrukseiendom er LNFR (landbruk-, natur-, friluft- og reindriftsområder). Andre formål kan da være helårsbolig, fritidsbolig eller næringsformål andre enn landbruk. Når det er søkt om et tiltak med avvikende arealformål, må søknaden behandles som en dispensasjon fra gjeldende arealplan etter plan- og bygningsloven §19. Dispensasjon kan bli gitt dersom hensynet til reglene det blir dispensert fra ikke blir vesentlig tilsidesatt, og dersom fordelene ved å gi dispensasjon veier tyngre enn ulempene. Det skal legges vekt på konsekvensene dispensasjonen har for helse, miljø, trygghet og tilgjengelighet. Grunnleggende fordeler må være av samfunnsmessig karakter.

Fradeling av boligtomter, enten for nybygg eller med eksisterende hus, er dispensasjonssaker som blir innvilget i Etnedal, da samfunnsnyttene av tiltaket er tydelig her. Det samme gjelder i forhold til jordloven i slike saker. Eventuelle driftsmessige ulemper for landbruket ved slik fradeling blir oftest oppveid av samfunnsnyttene av at et bosted får tilflytting.

Ofte er ønsket å dele fra et hus som for lengre tid siden var et bolighus, men som lenge er brukt som fritidsbolig selv om det står på en landbrukseiendom. Det kan være ønske om salg av deler av eiendommen, med et samtidig ønske om å beholde enten ei fritidstomt, eller selge tomte og beholde øvrig areal. Resultatet vil uansett bli at det blir et fritidsareal på et område der gjeldende arealformål er LNFR, altså et område som ikke er regulert til fritidsformål og dermed ikke tilrettelagt i forhold til infrastruktur. Praxis fra politisk hold har vært å godkjenne slike dispensasjoner når det ikke er påvist ulemper ved fradeling for virksomhet i området, og huset likevel har blitt og vil bli brukt til fritidsformål uansett. Med bakgrunn i mål om befolkningsvekst, må kommunen vurdere bosettingsformål i behandling av slike søknader.

Bruk av lokalt skjønn ved bruksendring av bolig

Det kan komme opp ønske om bruksendring av hus fra helårsbolig til fritidsbolig eller omvendt. Teknisk forskrift (TEK17) har tydelige tekniske krav for slike godkjenninger. Utover dette vurderer kommunen om aktuell bruk av et hus er passende i forhold til infrastruktur som vann og avløp, renovasjon og post-, helse- og transporttjenester. Vurderingene gjøres i lys av bosettingsperspektivet.

Lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense («nullkonsesjon»)

Som nevnt i forrige avsnitt, finnes det en del bolighus i kommunen som ikke lenger er bebodd. Disse befinner seg både på landbrukseiendommer og som egne boligeiendommer. Ved omsetting av landbrukseiendommer over standardarealgrensene i konsesjonsloven er boplikt regulert som skissert over. Ved omsetting av mindre boligeiendommer har ikke kommunen hjemmel for å pålegge bosetting. Kommunen kan vedta forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Dette gir hjemmel for vurdering av bostandard og eventuell boplikt for mange potensielle boliger i kommunen. Kommunen kan velge å utrede effektene av å innføre ei slik forskrift.

Kommunen har oppdatert planverk og det er god sammenheng mellom planene. Det arbeides bevisst og målrettet med arealplanlegging for å ivareta natur og miljø og for å begrense klimautslipp. Energi- og klimaplanen er utdatert og bør revideres i perioden. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse er under revidering. Denne vurderer risiko og konsekvenser ved fremtidig klimaendringer. For å lykkes med hovedmålet i samfunnsplanen om bosetting og positiv

befolkningsutvikling, bør kommunen videreføre tydelig vektlegging av boplikten i vurdering av bruksformål i arealdisponeringer og følge opp slike vedtak.

5. Vurdering av planbehov og prioriteringer framover

Fare for ytterligere negativ befolkningsutvikling er Etnedals største utfordring i perioden. Kommunen har med rette dette som første prioriterte oppfølgingsområde i samfunnsplanen. For å få en mer systematisk og målrettet tilnærming til satsingen, er kommunen i ferd med å utarbeide en plan for befolkningsutvikling. Alle tiltak som ønskes prioritert samles dermed i én plan og følges opp med avsetninger i årsbudsjett og økonomiplan.

Kommunen har i planstrategien synliggjort og fremhevet politisk praksis for boplikt og fradeling. Dette for å bidra til økt bevissthet rundt sammenhengen med periodens hovedmålsetting om positiv befolkningsutvikling. Kommunestyret vurderer om det i perioden skal utarbeides retningslinjer for bruk av skjønn for boplikt og fradeling, samt lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense.

Kommunen vil i planen for befolkningsutvikling også prioritere arbeid med næringsutvikling. Det er viktig å i enda større grad nytte mulighetene som ligger i den store andelen fritidsinnbyggere. Tydeligere markedsføring av aktivitetstilbud og «det gode liv» i Etnedal vil kunne bidra til positiv utvikling både for fritidsmarkedet og for tilflytting. Godt arbeid på kulturminneområdet jfr. nylig vedtatt plan og ny plan for kultur og fritid vil også kunne gi synergieffekter i arbeidet med befolkningsøkning og tilrettelegging for fritidsinnbyggere. Innvandringen kan gi muligheter for et større mangfold i næringslivet. Med bakgrunn i dette er det fortsatt hensiktsmessig for Etnedal å videreføre satsingen på integreringsarbeidet.

Kommunen bør i større grad enn tidligere ha fokus på arbeid med miljø- og klimautfordringer. Dette er nødvendig for i best mulig grad å kunne møte konsekvenser av fremtidige klimaendringer. En miljøvennlig og bærekraftig kommune vil også i større grad være attraktiv for tilflytting hos nye generasjoner. Statens og kommunens egne forventninger om bærekraftig areal- og samfunnsutvikling har vært viktig bestanddel i utarbeidelsen av ny arealdel. Nylig vedtatt plan for naturmangfold er et godt kunnskapsgrunnlag for vurdering av tiltak. Kommunen har startet arbeid for å bli sertifisert som miljøfyrtårn og deltar i det regionale arbeidet «Klimasats Valdres». Plan for miljø og klima er utdatert og bør revideres i planperioden. Videre bør kommunen utarbeide planer for avløp og vannmiljø som omfatter strategier for drift og vedlikehold av kommunale avløpsanlegg og ledningsnett i årene som kommer. Dette for å sikre helhetlige kartlegginger og vurderinger for avløpshåndtering sett i lys fremtidige klimaendringer og økt fritidsbebyggelse.

Kommunens høye andel fritidsinnbyggere er viktig for næringslivet og gir muligheter for utvikling. Samtidig fører mangedoblingen av befolkningstallet i helger og ferier til at kommunen må ha økt beredskap særlig i helsesektoren i disse periodene. Økt digitalisering og hyttestandard øker antall døgn på hytta. En del av de som oppholder seg lengre på sine eiendommer enn tidligere er eldre. Kommunen må fortsatt ta hensyn til denne utviklingen ved oppdatering av helse- og beredskapsplaner.

Kommunen har en tilstrekkelig, hensiktsmessig og fremtidsrettet boligstruktur for seniorer og andre innbyggere med behov for kommunale tjenester. Struktur for barnehage, skole, kultur og idrett er også på et hensiktsmessig, bærekraftig og fremtidsrettet nivå. Det ikke behov for å planlegge for større fysiske eller ressursmessige utbygginger på disse områdene i kommende planperiode. Tydeligere markedsføring av tilbud, aktiviteter og muligheter kan bidra til økt tilflytting og bidra til å opprettholde barnetall i barnehage, skole og kulturskole.

Etnedal er en liten kommune og vil også i årene fremover være avhengig av samarbeid med nabokommuner for å kunne møte tjenestebehovet og utfordringer og muligheter i samfunnsutviklingen på en bærekraftig måte. Kommunestyret vedtok i 2016 (sak 052/16) at Etnedal fortsetter som egen kommune og ikke søker sammenslåing med andre kommuner, men ønsker å videreutvikle det interkommunale samarbeidet og ta aktivt del i utviklingen av

Valdres. Kommunens planer har tatt utgangspunkt i dette vedtaket. Brukerundersøkelser og tilstands- og tilsynsrapporter viser at kommunen har levert tjenester av god kvalitet. Kommunen har små fagmiljøer og er sårbar for svikt i tilstrekkelig tilgang til kompetanse. Kommunen bør derfor utarbeide en arbeidsgiverstrategi for kompetanse og rekruttering.

Kommunen er sårbar for endrede forutsetninger i inntektsgrunnlaget. De senere årenes økonomiplaner har vist og viser at kommunen må redusere nivået på driftskostnader i betydelig grad. Det er gjennomført driftstilpasninger som har resultert i reduserte kostnader. Ytterligere tiltak er planlagt og nødvendige. Kommunen har kommet langt i arbeidet med å samle, styre og effektivisere tjenestene og det er igangsatt arbeid med å ta i bruk moderne teknologi.

Dersom kommunen ikke lykkes med å planer om positiv befolkningsutvikling, vil kommunen måtte påregne nedgang i inntekter. Dette vil kreve ytterligere kostnadsreduksjon som vil påvirke kvaliteten i tjenestetilbudet og reise spørsmål om kommunens økonomiske bærekraft. I denne perioden vil kommunen ha fullt fokus på arbeid for positiv befolkningsutvikling for å sikre stabil økonomi, gode tjenester og mulighet for å bestå som egen kommune.

I arbeidet med rullering og revidering av planer er det i foregående periode lagt særlig vekt på:

- arbeid mot utenforskap og psykiske helseutfordringer hos utsatte grupper
- annet forebyggende arbeid
- kompetanseutvikling og rekrutteringsarbeid
- habilitering, rehabilitering og endringer knyttet til dreining av befolknings sammensetning
- arealforvaltning
- beredskapsplanlegging og ROS-analyser

Kommunen har dermed mange planer som er godt oppdatert for å møte utfordringer i perioden. Samfunnsplanen er fortsatt aktuell med hovedfokus på befolkningsutvikling og andre tema som er sentrale for etnedalssamfunnet. Arealdelen er nylig revidert. Det vurderes derfor ikke å være behov for revidering av kommuneplanen i perioden.

Med bakgrunn i foretatte vurderinger, vil kommunen følge opp planarbeidet som skissert i tabeller under. Rådmannens ledergruppe (RLG) er styringsgruppe for kommunens planarbeid. Kolonne for ansvar viser hvilken del av organisasjonen som er ansvarlig for gjennomføring av planarbeidet.

Følgende nye planer prioriteres i perioden:

PLAN/TEMA	Årstall	Kommentar	Ansvar
Plan for befolkningsutvikling	2020 - 2025	Ferdigstilles 2020	RLG
Arbeidsgiverstrategi for kompetanse og rekruttering		Ferdigstilles 2021	RLG
Plan for avløp og vannmiljø med strategi for drift og vedlikehold av kommunale avløpsanlegg og ledningsnett		Ferdigstilles 2022	PN

Følgende planer revideres i perioden:

PLAN/TEMA	Årstall	Kommentar	Ansvar
Overordnet beredskapsplan inkl:	2019	Deler revideres:	Beredskapskoord. RLG Beredskapskoord. FH Enhetene
- plan for kriseledelse	2019	Videreføres	
- varslings- og ressursliste	2019	Ferdigstilles 2020/21	
- plan for krisekommunikasjon		Ferdigstilles 2020/21	
- plan for befolkningsvarsling		Revideres 2020	
- plan for atomberedskap		Revideres 2021	
- lokale evakueringsplaner	2018 - 2021	Deler revideres	
- regional plan for evakuerings- og pårørendesenter	2019		
- tiltakskort	2019		
- øvingsplan	2020		
- ROS-analyser	2019		
- plan ved forurensing av ytre miljø	2020		

- kontinuitetsplan	2016	Under revidering	FH
- beredskapsplan for endemisk sykdom/pandemisk influensa	2016	Under revidering	FH
- plan for helsetjenestens arbeid med vern mot smittsomme sykdommer	2016	Under revidering	FH
- plan for psykososialt kriseteam			
- beredskapsplaner i enhetene			
Utviklingsplan for Etnedal skule	2020 - 2024	Revideres 2020	Skolen
Kommunedelplan for kultur og fritid	2013 - 2021	Revideres 2020/21	Kulturkontoret
Demensplan	2017 - 2020	Revideres 2020/21	OR
Kommunedelplan for energi- og klima	2013 - 2016	Revideres 2021	PN
Trafikksikkerhetsplan	2018 - 2021	Revideres 2021	PN

Status kommuneplan og kommunedelplaner:

PLAN/TEMA	Årstall	Kommentar	Ansvar
Kommuneplan - samfunnsdel	2016 - 2026	Videreføres	
Kommuneplan - arealdel	2018 - 2028	Videreføres	
Økonomiplan	2020 - 2023	Rulleres årlig	RLG
Kommunedelplan for naturmangfold	2019 - 2029	Videreføres	
Kulturminneplan for Etnedal	2019 - 2025	Videreføres	

Status tema- og sektorplaner:

PLAN/TEMA	Årstall	Kommentar	Ansvar
Serviceplan		Løpende rullering	OSK
Arkivplan		Løpende rullering	Arkiv
Plan for Etnedal musikk- og kulturskole	2012 - 2016	Revidering vurderes	Kulturskolen
Tiltaksplan mot mobbing i barnehagen	2017	Videreføres	
Barns medvirkning i barnehagen	2017	Videreføres	
Plan mot bekymringsfullt skolefravær	2017	Evaluering 2022/23	Skolen
Plan for godt skolemiljø	2019	Evaluering 2022/23	Skolen
Plan for integrering av bosatte innvandrere	2018	Videreføres	
Folkehelseoversikt	2019	Oppdateres jevnlig	RLG
Sektorplan for helse og omsorg	2018 - 2024	Videreføres	
Boligsosial handlingsplan	2020 - 2024	Videreføres	
Plan mot utenforskap	2017 - 2021	Rulleres årlig	RLG
Plan for helsestasjonen	2017 - 2019	Rulleres årlig	FH
Plan for skolehelsetjenesten	2018 - 2019	Rulleres årlig	FH

Status regionale planer:

PLAN/TEMA	Årstall	Kommentar	Ansvar
Valdres Natur- og Kulturpark – lokalsamfunnsutvikling i Valdres	2017 - 2027	Videreføres	
Regional slam- og avfallsplan (VKR)	2015 - 2018		TL-forum
Energi- og klimaplan for Valdres og Hallingdal	2013		Regionstyret
Ruspolitisk handlingplan	2014 - 2017	Utgår. Følges opp i lokale planer	FH
Plan mot vold i nære relasjoner	2018 - 2021	Rulleres jevnlig	HO-forum
Plan for miljørettet helsevern Hallingdal og Valdres	2020	Rulleres årlig	FH
Kompetanseutviklingsplan helse	2017 - 2021	Rulleres årlig	HO-forum
Aktivitetsplan for kompetanseutvikling skole og barnehage	2019 - 2020	Rulleres årlig	OK-forum
Karriere Oppland Valdres – regional handlingsplan	2020	Rulleres årlig	Kompetanseforum
Bibliotekplan for Valdres	2013 - 2017	Erstattes med lokal plan	Biblioteket
Plan for friluftslivets ferdsselsårer i Valdres	Ny	Vurderes utarbeidet	Reigionstyret

6. Kilder

Aldersvennlig stedsutvikling – håndbok utgitt av Norske Arkitekters Landsforbund <https://www.aldersvennlig.no/ressurser/>

Bolig for velferd – nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014 – 2020) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Bolig-for-velferd/id753950/>

Flere år – flere muligheter. Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-ar--flere-muligheter/id2477940/>

FNs bærekraftsmål <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Folkehelsemeldinga – Gode liv i et trygt samfunn (2018-2019) <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-folkehelsemelding-gode-liv-i-eit-trygt-samfunn/id2640543/>

Innlandsstrategien 2020 – 2024 <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/innlandsstrategien/om-innlandsstrategien/>

Klimaprofil Oppland https://cms.met.no/site/2/klimaservicesenteret/klimaprofiler/klimaprofil-oppland/_attachment/12035?ts=15d9d3c1d03

Kommunal planstrategi – veileder utgitt av regjeringen <https://www.regjeringen.no/contentassets/83801c9c858d402ea2958e1930fc421a/t-1494.pdf>

Kommunebarometeret <https://www.kommunal-rapport.no/kommunebarometeret/kommunebarometeret-2019-totaltabellen/17794!/>
(innlogging påkrevd)

Kommuneplanens samfunnsdel 2016 – 2026 https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/ie959ee1f-837f-4fed-a940-b3f9c5f3e923/kommuneplanens_samfunnsdel_2016_2026_vedtatt_280416.pdf

Kommuneplanens arealdel 2018 – 2028 <https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/i1262042a-fd52-4900-823e-f3dc01fb2a8d/plankart-kommuneplanens-arealdel-2019-2029-endelig.pdf>

<https://www.etnedal.kommune.no/f/p1/iff95a51c-9417-4e6b-a444-66c935bb8ba0/planbestemmelser-vedtatt-21-11-19-endelig.pdf>

Kommunedelplaner/sektoerplaner <https://www.etnedal.kommune.no/tjenester/plan-bygg-og-eiendom/planer/kommunedelplaner-temaplaner/>

Kvalitets- og tilstandsrapport for Etnedal skule 2019

https://www.etnedal.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2019005479&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=42&

Leve hele livet — En kvalitetsreform for eldre. St.meld. (2017-2018) <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/innsikt/leve-hele-livet/id2547684/>

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

<https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>

Nasjonalt velferdsteknologioprogram <https://www.helsedirektoratet.no/tema/velferdsteknologi/velferdsteknologi>

Skoleporten <https://skoleporten.udir.no/>

Statistisk sentralbyrå www.ssb.no

Ståstedsanalyse for Eventyrskogen barnehage

https://www.etnedal.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2019004087&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=42&

Vegtrafikkulykker i Oppland <https://www.oppland.no/politikk/politisk-organisasjon/rad-og-utvalg/trafikksikkerhetsutvalget/ulykkesrapporter/>